

Šā gada novembrī par godu nakokonfliktoloģijas kursa noslēgumam Sanktpēterburgas Valsts universitātes profesors Aleksandrs Strebkovs saņēma neparastu dāvanu: zīmi par viņa vārdā nosauktu pilsētas laukumu. Kurss ilga septiņus gadus un tapa sadarbībā starp Sanktpēterburgas Valsts universitātes Konfliktoloģijas katedru un ECAD pārstāvniecību Krievijā. Finansiāli to atbalstīja ECAD un Zviedrijas Starptautiskā attīstības aģentūra SIDA. (Tieši šādā veidā Zviedrijas studenti tradicionāli izsaka pateicību saviem pasniedzējiem.)
Junasa Harteliusa foto un teksts (Zviedrijas Kārnegi institūts).

Policijas akcijas uzvara: skandalētāji atkāpjas

Nacionālā narkotiku pārmērīgas lietošanas apkarošanas akcija Zviedrijas bāros un restorānos liecina, ka mērķtiecīga informācija, pastāvība un policijas aktīva rīcība sniedz rezultātus.

Jau kopš 2001. gada Zviedrijā tiek īstenots projekts „Restorāni pret narkotikām”. Projekta mērķis ir restorānu vidē, cik vien iespējams, novērst jebkādu darbošanos ar narkotikām un to lietošanu, kontaktēšanos ar jaunajiem narkomāniem, kā arī samazināt ar narkotikām saistīto vardarbību un citus likumpārkāpumus. Šajā projektā restorāni sadarbojas ar pašvaldībām un policiju. Projekta ietvaros vienā brīvdienā oktobra

beigās policija 21 Zviedrijas pilsētā sekmīgi veica plašu akciju. Stokholmas policija vairāk priecējās ne tik daudz par to, ka izdevās konfiscēt vairāk narkotiku nekā parasti, cik par to, ka restorānu darbinieku sniegtā informācija bija skaidra un deva tiešus rezultātus.

Galvaspilsētas policijas „Restorānu komisijas” vadītājs Juhans Andersons intervijā tīmekļa vietnei „Drugnews” akciju komentēja šādi: „Restorānu darbinieki bija modri un informēja par apmeklētājiem, kas, uzzinājuši par sadarbību ar policiju, uzreiz devās projām.

Turpinājums no 4.lpp.

2009. gads EMCDDA skatījumā

Novembra sākumā EMCDDA (Eiropas Narkotiku un narkotiskās atkarības monitoringa centrs) prezentēja kārtējo gada pārskatu par problēmām, kas saistītas ar narkotikām Eiropā. Kā parasti šajā pārskatā tiek sniegta statistiska un analītiska informācija par narkotiku lietošanas tendencēm, atkarību ārstēšanu, par politiskiem un tiesībsardzības pasākumiem narkotiku nelikumīgas aprites apkarošanā. Īpaša uzmanība pārskatā ir veltīta „inovatīvajām un izsmalcinātajām” metodēm, kuras nelikumīgais narkotiku tirgus izmanto cīņā par „patērētājiem”.

Padziļināta analīze ir veltīta tādiem jautājumiem kā narkotiku kokteiļi, narkotiku lietošanas kriminalizācija un ar narkotikām saistītā noziedzība, kā arī smēķējamā maisījuma „Spice” fenomenam. Gada pārskatā ir atzīmēts, ka pagājušais 2009. gads ir bijis īpaši nozīmīgs Eiropas un globālās narkotiku politikas attīstības jomā. „The ECAD Newsletter” šajā rakstā sniedz iespēju lasītājiem iepazīties ar Eiropas aģentūras nostāju un tās atzinumu par ANO politisko deklarāciju.

★ ECAD JAUNUMI

„Saskaņa diskusijās ir pārsteidzoša.”

- Eiropas Savienība attiecībā uz narkotikām ir pieņēmusi jaunu kompleksu programmu laika posmam no 2009. līdz 2012.gadam. Un lai gan parasti uzmanība tiek veltīta narkopolitikas atšķirībām ES dalībvalstīs, vēsturiskajā perspektīvā pārsteidzoši iezīmējas diezgan liela vienprātība, kas redzama Eiropas līmeņa diskusijās. Dalībvalstīm joprojām ir atšķirīgi politiskie uzskati, kas zināmā mērā atspoguļo atšķirīgo nacionālo realitāti; taču daudzās jomās diskusija ir ļoti pārdomāta un vērsta uz konsensa sasniegšanu.

Turpinājums no 2.lpp.

2009. gads EMCDDA skatījumā

Turpinājums no 1.lpp.

Tas ļāva pieņemt kopēju Eiropas programmu, kuru var raksturot kā pragmatisku, koncentrētu un mērķtiecīgu. Konkrēts piemērs ir uzmanība, kas tiek veltīta ar narkotikām saistīto nāves gadījumu novēršanai, darbs ieslodzījuma vietās un atkarību ārstēšanas kvalitātes uzlabošana.

- ANO

Pietiekami augstu sabiedrisko un profesionālo interesi starptautiskajā līmenī veicināja diskusijas, kuru rezultātā tika pieņemta jauna ANO politiskā deklarācija un darbības plāns globālās narkotiku problēmas apkarošanai. ANO jaunā politiskā deklarācija tapa izvērtējot sasniegtos mērķus, kurus 1998. gadā izvirzīja UNGASS (ANO Ģenerālās Asamblejas speciālā sesija, kas bija veltīta narkotiku jautājumiem).

Neraugoties uz to, ka diskusija Apvienoto Nāciju Organizācijā reizēm bija visai karsta un atspoguļoja dziļi iesakņojušās politiskas un ideoloģiskas nostājas, ir saskatāmi signāli, kas vēstī, ka arvien vairāk pieaug pragmatiskas un pamatotas efektīvas politikas meklējumi. Piemēram, ASV ir mikstinājušas savu vērtējumu attiecībā uz sterilu instrumentu piešķiršanu injekcijām nolūkā mazināt to infekciju risku, kuras izplatās ar asinīm, un tas liecina, ka šajā jomā ir iegūti būtiski dati par šīs metodes efektivitāti. Vērtējot šos pēdējos politiskos paziņojumus, acīmredzot kopumā var secināt, ka ASV tuvojas Eiropas modelim.

- Eiropas Savienības ieguldījums ANO politiskajā deklarācijā

ES nostāja tika formulēta, izvērtējot progresu, kāds panākts īstenojot Eiropas Padomes 1998. gadā izvirzītos mērķus. Galvenie pasākumi, kurus ES ierosināja iekļaut sadaļā par narkotiku pieprasījuma mazināšanu, ir šādi: cieņa pret cilvēka tiesībām, labāka pieejamība pakalpojumiem un darba uzlabošana ar riska grupām; narkopolitikas līdzsvarošana par labu pieprasījuma mazināšanai un uz zinātniskiem datiem balstītu metožu izmantošana, kā arī monitoringa uzlabošana un veicamo pasākumu kvalitātes nodrošināšana. Diemžēl ANO dokumentā netika atzīta kaitējuma mazināšanas metode – pieeja, kura Eiropā tiek izmantota zinātnieku uzraudzībā.

- „Trāpīt kustīgā mērķi ir grūti.”

Vēl daži interesanti fakti no atskaites

1997. gadā Eiropas Savienībā tika izveidota un labi darbojās agrīnās ziņošanas sistēma par jaunām narkotikām, kuras parādās nelikumīgos narkotiku tirgos. Pa šiem ziņošanas kanāliem tika konstatētas vairāk nekā 90 substances. Šajā sistēmā 2008. gadā ES dalībvalstis ziņoja par 13 jaunām vielām, starp kurām bija 11 sintētiskās narkotikas un divas augu izcelsmes narkotikas („kratom” un „kava”). Pirmo reizi sarakstā iekļuva sintētiskais kanabinoīds JWH-018. Smēķējot tas rada kanabisam līdzīgu efektu („Spice”).

Heroīna lietošana Eiropā ir „stabila un nemazinās”. Atskaitē ir teikts: „Praktiski nekas neliecina, ka uzlabotos situācija ar kokaīnu un heroīnu, kas Eiropā joprojām ir narkomānijas centrālā problēma.” Pēc dekādes, kurā tika konstatēta heroīna problēmu mazināšanās (1990. gadu vidus – 2000. gadu sākums), opiātu pārmērīgas lietošanas tendences indikatori (griešanās ārstniecības iestādēs, mirstība, narkotiku konfiscēšana) turpina raisīt bažas.

Un lai gan nav nekādu pazīmju, ka atgrieztos heroīna pārmērīgas lietošanas epidēmiska izplatība, kāda bija 1980. un 1990. gados, sociālās problēmas un veselības aizsardzības problēmas, kas saistītas ar šīs narkotikas lietošanu, joprojām ir lielas.

Mierinošs fakts ir būtiska kanabisa lietošanas mazināšanās 15 – 16 gadus vecu skolēnu vidū lielākajā daļā Eiropas valstu, par to liecina pēdējais ESPAD pētījums. Nelielā daļā valstu, galvenokārt Eiropas ziemeļos un dienvidos, ir stabili zems kanabisa lietošanas rādītājs kopš 1990. gadu beigām un līdz 2007. gadam. Pētījumi par skolēniem Austrālijā un ASV arī liecina par samazinājuma tendenci.

Kopumā narkotiku lietošanas problēmu Eiropā raksturo sarežģījumi, kas rodas lietojot vairākus narkotiku tipus vienlaikus, turklāt problēmu sarežģī vēl arī alkohola lietošana.

Narkotiku lietošanas izplatība iedzīvotāju un jauniešu vidū

Pirmais valsts pārskats par narkotiku lietošanu iedzīvotāju vidū kopumā Latvijā tika veikts 2003. gadā un atkārtots 2007. gadā. Iedzīvotāju mērķa grupā ietilpa cilvēki vecumā no 15–64 gadiem. 2007. gadā par kaņepju preparātu lietošanu vismaz vienu reizi dzīves laikā ziņoja 12,1 % respondentu (2003. gadā 10,6 %). Citu narkotiku lietošanas vismaz vienu reizi dzīves laikā izplatības rādītāji bija 3,3 % amfetamīniem (2003. gadā 2,6 %), 4,7 % ekstāzi (2,4 %) un 2,3 % kokaīnam (2003. gadā 1,2 %). Pieejamie dati par jauniem pieaugušajiem (15–34 gadus veci) atklāj, ka 21,7 % ziņoja par kaņepju preparātu lietošanu vismaz vienu reizi dzīves laikā un 8,5 % ziņoja, ka vismaz vienu reizi dzīvē ir lietojuši ekstāzi, 4 % lietojuši kokaīnu, 6,1 % amfetamīnus. Par kaņepju preparātu lietošanu pēdējā gada laikā ziņoja 9,7 % respondentu un par lietošanu pēdējā mēneša laikā 3,6 %.

Kaņepju preparāti ir izplatītākās narkotikas 15–16 gadus vecu skolēnu vidū, kā to pierāda pēdējo gadu laikā veiktais ESPAD apsekojums. Par kaņepju preparātu lietošanu vismaz vienu reizi dzīves laikā 1999. gadā ziņoja 17 % skolēnu, 2003. gadā 16 % skolēnu un 2007. gadā 18 % skolēnu. 2007. gadā rezultāti atklāja, ka vismaz vienu reizi dzīves laikā inhalantu lietojuši 13 % skolēnu. Par ekstāzi lietošanu vismaz vienu reizi dzīves laikā ziņoja 7 % respondentu, par amfetamīnu lietošanu ziņoja 6 %, 4 % ziņoja par LSD lietošanu un 2 % par to, ka vismaz vienu reizi dzīves laikā ir lietojuši kokaīnu. Rezultāti liecināja, ka pēdējā gada laikā kaņepju preparātus ir lietojuši 11 % (2003. gadā 9 %, 1999. gadā 11 %), 4 % kaņepju preparātus ir lietojuši pēdējā mēneša laikā (2003. gadā 4 %, 1999. gadā 5 %). Turklāt par kaņepju preparātu lietošanu vismaz vienu reizi dzīves laikā ziņoja 24 % vīriešu un 13 % sievietes.

Negaidīti labi narkotiskās atkarības piespiedu ārstēšanas rezultāti un zinātnisks Sanpatrinjano terapeitiskā centra panākumu pamatojums

Šā gada 9. un 10. oktobrī notika ECAD seminārs par narkomānu nemedikamentozu rehabilitāciju sadarbībā ar Sanpatrinjano (Itālija) terapeitisko centru.

Ar semināra materiāliem var iepazīties ECAD vietnē www.ecad.net (Conference papers). Šajā rakstā mēs jūms piedāvājam interesantākos pētījumus, kurus seminārā prezentēja Zviedrijas un Itālijas pārstāvji.

Lundas Universitātes Psiholoģijas institūta profesors **Matss Fridels** stāstīja par piecus gadus ilga pētījuma rezultātiem, kas iegūti novērojot sievietes, kuras izgājušas piespiedu ārstēšanas kursu „Lunden” centrā, kurš apkalpo Zviedrijas dienvidus.

To pieaugušo un nepilngadīgo personu piespiedu ārstēšana, kuras pārmērīgi lieto psihoaktīvās vielas, tiek praktizēta saskaņā ar 1988. un 1990. gada Zviedrijas likumdošanu. Ārstēšanas kurss ilgst trīs mēnešus, taču to var pagarināt arī līdz sešiem mēnešiem. Pētījumā piedalījās sievietes, kuras tika nosūtītas ārstēties laika posmā no 1997. līdz 2000. gadam. Zinātnieki izmantoja vairākas metodes: daļēji strukturētās intervijas „viens pret vienu”, standartizētos psiholoģiskos testus un vērtējuma skalas; informāciju no piespiedu ārstēšanas centriem, likumpārkāpumu reģistriem, visu veidu slimnīcu pacientu reģistriem, kā arī nāves cēloņus no atbilstošiem reģistriem, kas papildināti ar sekcijas sertifikātiem.

Piecus gadus pēc piespiedu ārstēšanas kursa 14 % pieaugušo un 13 % nepilngadīgo vairs nelietoja narkotikas. Profesors Fridels tos nosauca par necerēti labiem rezultātiem.

Tās sievietes, kuras nebija pārtraukušas lietot narkotikas, jau pirmajā gadā pēc atbrīvošanas laiku pa laikam turpināja figurēt likumpārkāpumu reģistrā. Sievietes, kas bija pārtraukušas lietot narkotikas, krasi samazināja arī likumpārkāpumu skaitu. Viņām bija arī augstāki ienākumi, vairāk draugu, kuri nelieto narkotikas, labākas attiecības ģimenē, stabilāki sadzīves apstākļi utt. Līdzīgas tendences pēc atbrīvošanas bija vērojamas arī grupā, kas turpināja lietot narkotikas, taču laika gaitā tās izzuda.

Visos nāves gadījumos psihoaktīvo vielu lietošana bija vai nu papildu faktors vai arī vienīgais nāves iemesls. Tādi psihiatriski simptomi kā depresija, trauksme un agresīva uzvedība bija ļoti izteiktas grupā, kura turpināja lietot narkotikas, salīdzinājumā ar tām sievietēm, kuras vairs nelietoja narkotikas.

Pētniekus, protams, interesēja kā dažādi traucējumi, kas ietekmē uzvedību. Pētījums liecina, ka antisociālie un uzvedības traucējumi vairāk nekā jebkuri citi traucējumi negatīvi ietekmē narkotiku lietošanu, kriminālu uzvedību un sociālo adaptāciju. Kopumā pētījums skaidri demonstrēja, ka psihoaktīvo vielu pārmērīgas lietošanas samazināšana mazina arī sociālās funkcionēšanas, noziedzības u.c. problēmas.

Profesors Fridels atzīmēja, ka pretstatā izplatītajam viedoklim, lielākā daļa bijušo pacientu piedalīšanos šajā pētījumā uztvēra pozitīvi. Sociālie darbinieki, kuri saskaņā ar likumdošanu savus klientus piespiedu kārtā sūta ārstēties, no šā pētījuma arī guva negaidīti pozitīvu efektu. Profesors Fridels uzsvēra, ka pētnieku grupa kļuva par lieciniekiem tam, kā ikdienas pienākumu rutīna un pastāvīgs aizvien jaunu gadījumu spiediens, ar kuru sociālajiem darbiniekiem iespēju robežās ir jātiek galā, ne vienmēr ļauj viņiem iepazīties ar sava darba pozitīvajiem rezultātiem. Viņiem veidojas vispārēja nediferencēta negatīva aina par klientiem, kura neļauj viņiem gūt gandarījumu no savas profesionālās darbības. Pētījums

deva iespēju sociālajiem darbiniekiem gūt nepieciešamo atgriezenisko saiti, un viņu bijušajiem klientiem – sajūtu, ka par viņiem nav aizmirsuši un nav pametuši likteņa varā.

Pēc diskusijas, kura sekoja profesora Fridela referātam, semināra dalībnieki nonāca pie secinājuma, ka optimāls risinājums būtu iekļaut novērošanas rezultātus kā obligātu jebkuras ārstēšanas un rehabilitācijas formas elementu.

Boloņas Socioloģijas universitātes profesors **Marko Kastrinjano** prezentēja Sanpatrinjano terapeitiskā centra pētījumu rezultātus, kurus veica Boloņas universitātes pētnieku grupa. Viņu darba pirmā daļa bija veltīta klientiem, kuri paliek centrā ārstēties. Rezultāti izrādījās visai pozitīvi, 61 % no 1999. gadā pieņemtajiem un 71 % no 2001. gadā pieņemtajiem klientiem narkotikas nelietoja.

Pētījuma otrajā daļā bijušie klienti tika analizēti divus, trīs un četrus gadus pēc rehabilitācijas programmas beigām. Pētījumā piedalījās personas, kuras centrā bija pavadījušas vismaz trīs gadus. Papildus intervijai tika veikta arī matu analīze. Divus gadus pēc rehabilitācijas 78 % no pētījuma dalībniekiem narkotikas nelietoja, trīs gadus pēc rehabilitācijas tās nelietoja 62,3 % un četrus gadus pēc rehabilitācijas narkotikas nelietoja 70 % dalībnieku. Būtiski atšķirās rezultāti tiem, kuriem no Sanpatrinjano atļāva aiziet, un tiem, kuri no centra aizgāja paši, kursu nepabeiguši. Recidīva riska faktori ir dzimums (vīriešiem risks ir lielāks), laiks, kas pavadīts centrā (tas ir apgriezti proporcionāls recidīva riskam), vecums, kurā klients ir sācis pārmērīgi lietot narkotikas un lietošanas ilgums līdz nonākšanai centrā.

Jāatzīmē, ka no 252 personām, kuras piedalījās pētījumā, 97 paziņoja, ka ir pārmērīgi lietojušas narkotikas vairāk nekā 11 gadus, un 51 persona no tām bija atkarīga no narkotikām vairāk nekā 16 gadus. Pievēršot šim faktam semināra dalībnieku uzmanību, profesors Kastrinjano uzsvēra, ka saskaņā ar atkarību ārstēšanas standartiem, kas pieņemti Itālijā un daudzās citās valstīs, personas ar šādu pārmērīgas lietošanas stāžu tiktu uzskatītas par „hroniskām” un „nērstējamām”. Pētījuma laikā aptuveni 60 % no šiem „iesīkstējušiem” narkomāniem bija brīvi no narkotikām.

Sanpatrinjano pieeja narkomāniem nodrošina aizsargātu vidi, kurā viņiem uzticas un cer uz viņu iesaistīšanos ikdienas dzīvē un darbā. Profesors Kastrinjano norādīja, ka šī sistēma rada mērāmus, neapstrīdamus un zinātniski pamatotus rezultātus.

Plašā šļircu apmaiņas programma Lielbritānijā nespēj novērst HIV inficēšanās gadījumu skaita pieaugumu intravenozajiem narkomāniem

Pirmās šļircu apmaiņas programmas Lielbritānijā sāka darboties jau 1985. gadā. Tagad valsti gan uz aptieku, gan arī citu organizāciju bāzes ir izveidots plašs šļircu apmaiņas servisa tīkls. Neraugoties uz visiem pūliņiem, veselības aizsardzības aģentūras 2009. gada atskaite liecina par inficēšanās ar HIV gadījumu skaita pieaugumu injicējošo narkomānu vidū (*Shooting Up. Infections among injecting drug users in the United Kingdom 2008, an update: October 2009. London: Health Protection Agency, 2009*).

Šāds pētījums notiek katru gadu, un uz speciālu centru bāzes (šļircu apmaiņas programmas, aizvietojošās terapijas jeb metadona programma) visā valstī tiek pētīti 3000 injicējošo narkomānu, tajā skaitā bijušie atkarīgie. Pētījuma dalībnieki aizpilda

anketu un nodod HIV analīzei siekalu paraugu.

Atskaitē norādīts, ka viens no 50 intravenozajiem narkomāniem Lielbritānijā ir inficēts ar HIV. Tas ir aptuveni divreiz lielāks rādītājs nekā desmitgades sākumā. Salīdzinājumā ar 2002. gadu īpaši pieaudzis to HIV inficēto narkomānu skaits, kuri narkotikas intravenozi lieto mazāk nekā trīs gadus.

Vislielākais HIV inficēto narkomānu skaits ir Londonā (viens no 25 narkomāniem), taču vislielākais inficēšanās gadījumu skaits vērojams ārpus galvaspilsētas, proti, Anglijā un Velsā, kur inficēto skaits pieaudzis no katra četršimtā 2003. gadā līdz katram sešdesmit piektajam narkomānam 2005. gadā.

Kā atzīmē Aģentūra, pēdējo gadu laikā intravenozo narkomānu vidū pieaudzis arī inficēšanās gadījumu skaits ar C hepatītu.

Piektā daļa šo narkomānu inficējas ar C hepatītu triju gadu laikā pēc narkotiku intravenozas lietošanas sākuma. Kopumā vairāk nekā puse intravenozo narkomānu tagad ir inficējusies ar C hepatītu. Atskaite liecina, ka inficēšanās ir plaši izplatīta narkotiku ievadīšanas punktos. Trešā daļa aptaujāto ziņo par abscesiem, čūlām vai atvērtām brūcēm, kuras viņi pagājušā gada laikā ieguvuši šajos punktos.

2008. gadā aptuveni piektā daļa intravenozo narkomānu ziņoja, ka viņi pēdējā mēneša laikā ir lietojuši kopējas šļircas un adatas. Šis rādītājs ir augstāks nekā pirms 1998. gada, kad viena sestā daļa ziņoja par to, ka viņi turpina lietot kopējas šļircas. Arī citu injicēšanas instrumentu kopēja lietošana ir vēl vairāk izplatīta – ar to nodarbojas vairāk nekā trešā daļa aptaujāto.

Policijas akcijas uzvara...

Turpinājums no 1.lpp.

Es biju patīkami pārsteigts par to, ka mūsu izdales materiāls bija tik skaidrs un saprotams, ka apmeklētāji, kuriem bija negodīgi nolūki, vienkārši apgriezās un gāja projām." Akcija ir panākusi to, ka likumpaklausīgie restorānu apmeklētāji tagad restorānos jūtas drošāk un omulīgāk. Taču policists uzsvēra, ka pastāvīga un redzama policijas klātbūtne ir ārkārtīgi svarīga. Pretējā gadījumā „skandalētāji” ātri vien atgriežas savās zaudētajās pozīcijās. Stokholmas policijas „Restorānu komisijā” darbojas 20 policisti. Gada laikā viņi ir ierosinājuši 976 ar narkotikām saistītas lietas.

Gēteborgā uz aizdomu pamata par noziedzīgu nodarījumu, kas saistīts ar narkotikām, šīs brīvdienas akcijas laikā tika arestēts viens restorāna īpašnieks, viens apsargs un 23 apmeklētāji. No šiem arestētajiem 14 cilvēki bija jaunāki par 25 gadiem, un puse aizturēto agrāk nebija iesaistīti ar narkotikām saistītās lietās. Sakarā ar šo aizturēšanu tika konstatēti arī likumpārkāpumi, kas saistīti ar ieroču nēsāšanu, auto vadīšana reibuma stāvoklī, kā arī cietsirdīgu un

vardarbīgu izturēšanās pret valsts dienesta darbiniekiem pienākumu pildīšanas laikā.

Gēteborgas komisijas vadītājs Bjerns Petersons savā komentārā atzīmēja, ka akcija atspoguļoja to, kā narkotikas restorānu vidē rada vispārīgu spriedzes atmosfēru un piesaista apmeklētājus narkotiku reibumā, kuriem ir tieksme lietot vardarbību un ieročus.

Pēdējā pusgadsimta laikā Eiropas sabiedrība eksperimentēja un novērtēja gan ierobežojošas, gan liberālas attieksmes pret nelikumīgām narkotikām un narkomāniju rezultātus. Mūsu pārdomās par to mēs nonākam pie narkotiku lietošanas noraidījuma. Mūsu dzīvojamo rajonu labkājībai.

ECAD is Europe's leading organization promoting a drug free Europe and representing millions of European citizens. ECAD member cities work to develop initiatives against drug abuse supporting the United Nations Conventions.
Has your city joined ECAD?

ECAD Head Office
European Cities Against Drugs
ECAD, Stadshuset
105 35 Stockholm, Sweden
Tel. +46 850829363 Fax +46 850829466
E-mail: ecad@ecad.net www.ecad.net

ECAD Regional Office in Russia
www.ecad.ru
zazulin@ecad.ru
+7 812 328 96 65

ECAD Regional Office in Latvia
Tel. +371 6510591
www.ecad.riga.lv andrejs.vilks@rcc.lv

ECAD Regional Office in Bulgaria
www.ecad.hit.bg/home.html
doctor_ivo@abv.bg
+359 5 684 1391

ECAD Regional Office in Turkey
www.ibb.gov.tr/ecad ecad@ibb.gov.tr